

"MAN ER NØDT TIL AT KNOKLE RUNDT PÅ LANDEVEJENE..."

Interview med en rockmusiker, Jacob Riis-Olsen ved Sven Fenger

Jacob Riis-Olsen: 28 år, guitarist, har spillet i Gnags siden 1966, de sidste 8 år som professionel. Bor i Århus. Har sammen med de øvrige medlemmer af Gnags "koncernen" et lydstudie her, og er medejer af pladeselskabet "Genlyd". Har udover at være med til at indspille Gnagsplader også fungeret som producer ved andre pladeudgivelser.

Økonomi:

Sp.: Hvordan er du stillet rent økonomisk?

JRO: Umiddelbart kan jeg sige, at uden Musikerforbundets A-kasse så ville det være umuligt for mig at være rockmusiker i Dk. Landet er så lille, at man når landet rundt i løbet af no time. Derfor klarer man sig ved, at man kan gå på støtten i de uger, hvor man ikke har så meget at lave. I gennemsnit har vi to jobs pr. uge, hvor vi så fast får udbetalt 300 kr., og så kan man altså få suppleret op via A-kassen.

Sp.: Hvordan bliver man medlem af Musikerforbundet?

JRO: Det er jo lige som en hvilken som helst anden fagforening. Man skal ha' så og så stor en indtjening og ha' så og så meget arbejde i tiden op til man bliver understøttelsesberettiget.

Sp.: Hvor meget har du om året. Hvad står der på din selvangivelse?

JRO: På min selvangivelse står min skattepligtige indkomst til 50.000 kr. Det er sgu' nede på et eksistensminimum.

Sp.: Det har vel også noget at gøre med de fradragsmuligheder, du har som musiker?

JRO: Man kan trække de renter fra, man har på indkøbt grej etc., men det er jo stadig penge, der skal ind. Det er ikke nogen fed forretning at være rockmusiker, overhovedet ikke.

Vi spillede i Nyon i Schweiz forleden i forbindelse med en tur i Tyskland, og der snakkede jeg med Ry Cooder. Han kom alene mand, og jeg spurgte ham hvorfor han kom uden orkester, fordi jeg kender en livelp med ham, hvor han har et orkester i ryggen. Det er klart, at manden vil stå friere, hvis han har et orkester bag sig. Han sagde, at han havde simpelthen ikke råd til at tage rundt med et orkester, og det han gjorde nu, var, at han for at tjene nogle penge rejste rundt og lavede koncerter alene. Det kan han gøre, fordi han har et stort navn. Men ellers er det jo generelt for rockmusikere, hvis man ser på det rent internationalt, at det man tjener pengene på, er pladerne.

Sp.: Gælder det også for jer?

JRO: Det gælder ikke for os overhovedet, netop for-

di landet er så lille. De tal, man når op på i et land som Dk, ligger, medmindre man hedder Gasolin eller Shubidua, på et sådant niveau, at man kun får en rimelig indtjening på det arbejde, der består i at indspille pladen, også selv om man er medejer af det pladeselskab, der står bag indspilningen. Men det er ikke det, man lever af. Man er nødt til at tage rundt og knokle på landevejene.

Sp.: Er det derfor I laver de ca. to årlige Gnags-turneer?

JRO: I vores sammenhæng er de penge, der er spillet ind gennem tiderne, blevet brugt til at investere i eget studie, pladeselskab etc.. Specielt studiet har slugt en masse penge. Så mange af de penge, vi har tjent, de er selvfølgelig røget ind der. Men nu forsøger vi at lægge vores økonomi om, sådan at pladeselskab, studie og gruppen kører med individuel økonomi. Når vi nu ta'r rundt på en turne, så lader vi de penge, vi tjener i den periode, ca. en måned, blive brugt til at financiere 2 måneders pause, hvor vi lader op, øver og laver plader.

Turnéliv:

Sp.: Det kræver vel en del forberedelse, at lave en sådan turné?

JRO: Det har vi et agentur til at tage sig af. Vi er selvfølgelig med i den endelige planlægning, men generelt så er det agenturet, der har ansvaret. Vores mand på kontoret ta'r med på turneer og sørger for, at alt fungerer, siger hvornår vi skal op om morgenen, bestiller færgе etc.. Det er det, provisionen af vores jobs går til.

Sp.: Prøv at give en beskrivelse af en almindelig turnédag, hvad du laver, fra du står op til du går i seng.

JRO: Hvis det er midt i en turné, så starter det med, at man står op af hotelsengen.

Sp.: Hvornår?

JRO: Det er afhængigt af, hvor man har spillet, og hvor man skal hen samme dag. Men som regel er det noget med, at man kommer i seng ved 3-4 tiden. Det er tit man lige skal ha' sig en enkelt efter koncerten, inden man går i seng. Så op inden taxameteret på hotellet slår over til næste dag. De fleste steder inden kl. 11, også for overhovedet at kunne få morgenmad på hotellet. Så ud i bussen og køre til næste job. Der er måske et par pauser undervejs hvor man går ud og ryger en smøg. Men ellers så er det lige direkte til jobbet, hvor man så slæber ind stiller op, laver lydprøve og får sig lidt at spise. Så er der koncerten, sammenpakningen af grejet igen, og så er klokken igen ca. 3, og så hotellet. Og sådan kører det 5 dage i træk, en enkelt eller to dage fri, og så på den igen.

Sp.: Ta'r I så hjem til Århus, når I har fri?

JRO: Det gør vi nok mest. Det er afhængigt af, hvor vi spiller henne. Hvis vi er i udlandet, gør vi naturligvis ikke. Men her er det jo til gengæld fedt at have en fridag, fordi hvis det f.eks. er i Stockholm, så kan man ta' ud og se på, hvad der sker i byen. Det kan for en musiker være ret inspirerende at tage rundt og se på, hvad der rører sig i en anden storby.

Sp.: Hvor mange er I afsted, når I er på turné?

JRO: Vi er de 6 musikere, lydmand, lysmand og scenechecker. Det er 9 mand. Det er den faste stab. Derudover er der så vores mand fra kontoret. Altså ialt 10 mand.

Sp.: Er der lige løn blandt de faste 9 mand?

JRO: Vi kører konsekvent med en udbetaling på 300 kr. pr mand pr. job. Det ligger lige over tariffen. De 7 "gamle" af os er gået ind i et interessantselskab, der ejer alt lortet, så vores økonomiske forhold er naturligvis mere indviklede end som så. Reelt skal vi opgive, at vi tjener mere end vi får udbetalt i løn, fordi de penge, der går til vedligeholdelse af grej etc., skal komme et eller andet sted fra, så de bliver taget fra honoraret. Fra det tal, vi skal opgive til fagforeningen, må vi trække løn til medhjælp, provision og transportudgifter. Resten skal divideres ud på interessantselskabets medlemmer. Det bliver normalt 600-700 kr., men vi får altså kun udbetalt de 300 kr., hvilket også medfører, at man betaler skat af en masse penge, som man aldrig ser. Det kan godt være lidt frustrerende.

Fagforening:

Sp.: Eksisterer der en faglig fællesskabsfølelse blandt professionelle rockmusikere?

JRO: I grunden alt for lidt. Fagforeningens vedtægter er på en masse områder forældede og beregnet på musikere, der spiller 5 dage om ugen, til tariffen. Det går selvfølgelig ud over f.eks. rockmusikere, som er musikere, der ikke har en fast og stabil indkomst, på den måde, at hvis man i en uge tjener over det, der er normalt i forhold til tariffen, det der svarer til 32 timers uge, så skal det overføres til næste uge. Hvis man f.eks. en uge tjener mange penge i forbindelse med en turné, og så i næste uge slet ikke har noget, så ryger det, som ligger over de 32 timer i den ene uge over på den næste uges indtægt. Dvs. at man risikerer, at man tjener mange penge en uge, og næs-

te uge kan man så ikke få understøttelse, selv om man ikke har noget at lave. Man kan godt sige, at fagforeningen i en eller anden forstand er vendt mod rockmusikere. På trods af det eksisterer der altså ikke noget fagligt sammenhold af betydning blandt rockmusikere.

Sp.: Har du nogensinde været til et fagligt møde?

JRO: Der er sådan set ikke blevet holdt nogen møder, og jeg har heller ikke selv indkaldt til et. Men vi har gjort det, at vi er mødt talstærkt op til generalforsamlinger, og der valgt så mange af

den slags musikere som muligt ind i bestyrelsen, sådan at bestyrelsen her i Århus nok er den mest progressive bestyrelse i Dk.

Sp.: Hvordan stiller du dig som professionel til amatørmusikere - hobbymusikere- altså folk, der ikke er økonomisk afhængige og som har et udelukkende lystbetonet forhold til det at spille. Dvs. folk, der kan tillade sig at se stort på, om tariffen overholdes?

JRO: Det må man som professionel musiker tage ret afslappet på. Jeg har jo selv været amatørmusiker altså løntrykker i en eller anden forstand, før jeg blev professionel. Det eneste rigtige ville jo være, at arrangørerne betaler tariffen, hvadenten det er professionelle eller amatører, der spiller, som f.eks. "Vestergade 58" her i Århus.

Politisk engagement:

Sp.: Betragter du dig som politisk musiker?

JRO: Ja, på den måde, at det at være professionel musiker i Dk for mit vedkommende betyder, at jeg har valgt en levevej, et liv, hvor man i en eller anden forstand stiller sig udenfor. Jeg arbejder f.eks. meget langt hen under nogle betingelser, som jeg selv har været med til at sætte. Det, at man kan lave noget musik og få det ud til et publikum via eget pladeselskab, uden at der ryger en masse penge af i svinget til forskellige passive led, det er for mig at se konsekvensen af en selvorganisering, der i sidste ende er politisk betinget.

Når jeg står på scenen, så drejer det sig først og fremmest om at musikken fungerer, så tænker jeg ikke så meget på, om jeg er politisk musiker eller ej, selvom musikken vi spiller og teksterne, vi synger, er kritiske over for det bestående.

Sp.: Er du organiseret politisk?

JRO: Det er jeg ikke. Rent partipolitisk synes jeg, der er for meget rod på venstrefløjen. Men vi spiller i de partisammenhænge, hvor vi sympatiserer med partiet, f.eks. til DKP og VS arrangementer. Vi fik f.eks. tilbud om at spille for Socialdemokratisk Ungsom 1.maj i København. Det sagde vi nej til. Det var et udslag af en politisk stillingtagen.

Sp.: Hvor står du idag i forhold til det ungdomsoprør, der startede i 60'erne og som rockmusikken var en væsentlig del af?

JRO: De drømme, vi havde dengang, er faktisk det som vi reelt har ført ud i livet i Gnags. Det er vores studie og pladeselskab et udtryk for.

Sp.: Er I i virkeligheden ikke bare i økonomisk forstand nogle småborgere på lige fod med andre små erhvervsdrivende?

JRO: Jo, selvfølgelig er vi selvstændige erhvervsdrivende, men samtidig har vi et studie, hvor vi kan producere netop de ting, vi mener, der er en politisk ide i at få ud til et større publikum, og som iøvrigt også giver mindre bemidlede musikere nogle muligheder, de ellers ikke ville have haft, fordi vi samtidig kører med et prisniveau, der ligger under andre studiers.

Men vi kan naturligvis ikke sætte os ud over samfundets love og regler. Man skal have en profil over for momsvæsen, skattevæsen etc.. Papirarbejdet er enormt. Vi har en revisor, og det er nødvendigt, men samtidig skal man altså selv have overblikket.

Levevilkår iøvrigt:

Sp.: Hvordan er dit sociale liv ellers, hvem omgås du etc.?

JRO: Sådan som foråret og sommeren 79 har formet sig, så har jeg simpelthen dårligt haft tid til andet end den musik, jeg spiller. Der har faktisk på nær én uges ferie stået Gnags på hver dag. Og jeg har stort set kun snakket med folk, der på en eller anden måde er tilknyttet miljøet.

Sp.: Går du aldrig i biografen, læser bøger etc.?

JRO: Det hænder, og jeg læser Information hver morgen. Men ellers bruger jeg den smule fritid, jeg har, til at være sammen med min kone i, sidde og klimpre på min guitar, og ellers lade op til næste job, hvadenten det er i studiet eller på scenen.

Sp.: Går du til koncerter?

JRO: Når det kan lade sig gøre, fordi det at se andre musikere i arbejde, køre et show af, er en vigtig inspirationskilde for mig som musiker. Det at være rockmusiker er mere end bare det at spille guitar. Rockmusikken er et medie, der også spiller på f.eks. synsindtryk. Og det kræver, at man hele tiden er opmærksom på nye udtryksmuligheder. På den led kan det være nødvendigt af og til at få inspiration fra andre musikere.

Sp.: Er der forskel på jobs?

JRO: Der er enorm forskel på f.eks. at spille til en fest på et gymnasium og så i en klub. Som regel er en gymnasiefest bare et sted, hvor folk kommer for at feste, for at drikke og ha' det fedt, og musikeren er her nærmest overladt til sig selv. Man er underholder, og den udfordring, der ligger i at stå over for et publikum, der er på mærkerne, er totalt forduftet i sådan en sammenhæng. Hvis man derimod har et job i en klub, f.eks. på "Harmonien" i Haderslev, så kan man være sikker på, at det

publikum, der kommer her, er et publikum, der kommer for at høre musikken, for at få den optimale musikalske oplevelse. Så kan man få respons på det, man står og laver på scenen.

Sp.: Hvad kan publikum overhovedet yde i den sammenhæng. Det er jo dig, der styrer i kraft af det anlæg, du har i ryggen?

JRO: Der er ingen tvivl om, at i det øjeblik man har et virkelig lydhørt publikum foran sig, så kan man bygge videre på det fundament, der allerede er lagt i forvejen. Så er det, at man som musiker kommer et skridt videre med den musik, man spiller.

Sp.: Hvordan læser du en anmeldelse?

JRO: Nu kender man jo efterhånden de fleste anmeldere her i landet og ved, hvordan deres grundholdning er og ved derfor på forhånd, om man skal læse en anmeldelse positivt eller negativt. Jeg har været mig til at læse en anmeldelse som den mands oplevelse af den ting i det øjeblik dér, mere end som et eller andet generelt udsagn om at "sådan var det".

Sp.: Hvad er dine fremtidsudsigter?

JRO: Nogen gange så tænker man jo på, hvad man gør om ti år, når man ikke kan tage rundt og spille mere. Men så alligevel så tænker man, at hvorfor sku' man ikke ku' gøre det. Link Wray er lige fyldt 50, og Mick Jagger har vist passeret de fyrre, og de spiller stadig for fuld kraft. Det at spille rockmusik er en måde at leve på, som ikke nødvendigvis er aldersbestemt.